

Ymateb Mudiad Meithrin i weithdy un-dydd Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol

Yr hyn sy'n gwneud Mudiad Meithrin yn wahanol ac unigryw yw ein bod yn angerddol am ddarparu a hwyluso gofal plant ac addysg gynnar o ansawdd yn Gymraeg – dyma yw ein priod waith a'n pennaf gymhellant.

Ers 1971, bu Mudiad Meithrin yn gweithio'n galed i ddylanwadu a gweithredu'n ymarferol er mwyn gwireddu ei egwyddorion craidd a sicrhau fod plant bach Cymru yn gallu dod yn siaradwyr Cymraeg hyderus.

Erbyn heddiw, mae gennym 1000 o leoliadau cymunedol: Cylchoedd Meithrin, meithrinfeydd dydd, Cylchoedd Ti a Fi, grwpiau amrywiol 'Cymraeg i Blant' a grwpiau 'Clwb Cwtsh' yn perthyn i deulu'r Mudiad oll yn darparu gwasanaethau allweddol ym maes Gofal Plant, addysg gynnar a throsglwyddo iaith i blant a theuluoedd.

•effaith uniongyrchol ac effaith tymor hir pandemig COVID-19 ar y sector;

Atodir gyhoeddiad Mudiad Meithrin am effaith y pandemig ar y sector gofal plant cyfrwng Cymraeg sef Strategaeth Adnewyddu ac Ailadeiladu yng nghyd-destun pandemig Covid-19 gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2020: [Strategaeth-Adnewyddu-ac-Ailadeiladu-Terfynol.pdf \(meithrin.cymru\)](#).

Credwn fod y Gymraeg yn perthyn i bawb a'i bod yn gyfrwng i uno'n cenedl amrywiol. Rhaid i ni weithio'n galetach er mwyn sicrhau fod pob plentyn yn gallu cael profiad Cylch Meithrin ac addysg Gymraeg gan fod rhwystrau anfwriadol ac ymarferol yn parhau i wynebu pobl mewn rhai cymunedau. Mae'r pandemig wedi amlygu lluo o rwystredigaethau gyda gwahanol gyfundrefnau, traddodiadau a systemau.

Mae wedi amlygu pa mor fregus yw nifer o wasanaethau amrywiol ac nid yw darpariaeth gofal plant yn eithriad. Mae hefyd wedi amlygu beth sydd wir yn bwysig i ni. Gyda hyn, mae mwy fyth o her yn wynebu darparu gwasanaethau cyfrwng Cymraeg mewn modd hwylus, hawdd a hygyrch i bobl yn amrywiol gymunedau Cymru er mwyn cyrraedd targed miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Fe fydd Mudiad Meithrin yn:

- Parhau gyda'r gwaith o gefnogi Cylchoedd Meithrin a meithrinfeydd dydd i ddehongli a gweithredu rheoliadau perthnasol i'r pandemig er mwyn codi hyder y gweithlu, rheni a phlant yn y trefniadau newydd
- Parhau gyda'r gwaith o sefydlu Cylchoedd Meithrin newydd mewn cymunedau amrywiol drwy raglen arloesol 'Sefydlu a Symud' er mwyn sicrhau darpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn mwy o gymunedau
- Cyngori Cylchoedd Ti a Fi ar sut a phryd i ail-agor yn ddiogel er mwyn denu teuluoedd at wasanaeth cymunedol allweddol a chynnig awyrgylch Gymreig gefnogol gan ddarparu grantiau ail-agor gwerth £1000 yr un
- Buddsoddi mewn darpariaeth ar-lein yn y blynyddoedd cynnar gyda rhaglenni a chynlluniau gwahanol fel 'Cymraeg i Blant', Clwb Cylch a Miri Meithrin er mwyn sicrhau fod darpariaeth Gymraeg yn cyrraedd cartrefi ble na chlywir y Gymraeg
- Parhau gyda'r gwaith o greu adnoddau ar-lein a darparu cefnogaeth sawl-dull i Gylchoedd 'Croesi'r Bont' (ein cynllun trochi iaith) er mwyn sicrhau fod y cynllun yn parhau i gael ei weithredu o dan drefniadau newydd
- Cyd-weithio gyda phartneriaid amrywiol er mwyn cynyddu darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar bob cyfrwng
- Adolygu ein strategaeth Amrywiaeth a Chydraddoldeb er mwyn adolygu'r deilliannau a'r nodau i sicrhau fod ein gwaith yn cyrraedd pob plentyn.
- Gweithredu - trwy ddarpariaeth hyfforddiant, awdit polisïau a gweithredu cadarnhaol - i fod yn fwy na mudiad sy'n gynhwysol ond mudiad sy'n gweithredu egwyddorion gwrth-hiliaeth er mwyn sicrhau fod y nod o gynig y Gymraeg i bawb o bob cefndir yn un sydd wedi ei gwreiddio yn ein harferion
- Buddsoddi mewn ystod ehangach o adnoddau dysgu a chwarae sy'n dathlu amrywiaeth y plant yn ein gofal a'u teuluoedd cf. Nodau Natur, Nodau Natur 2, Cylch i Bawb, 'Dewch i Ddathlu' ac adnoddau buan ar hanes Cymru Ddu
- Gweithio gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Cenedlaethol ar raglen 'Cymraeg yn y Cartref' er mwyn sicrhau fod cyfleoedd dysgu Cymraeg ffurfiol ac anffurfiol ar gael i deuluoedd y plant yn ein gofal
- Parhau i weithio gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol ar ddwysau darpariaeth 'Cymraeg Gwaith' sef cynllun 'Camau' ar gyfer y gweithlu blynyddoedd cynnar

- Cynnal darpariaeth 'Clwb Cwtsh' yn rhithiol tra bo cyfyngiadau'n parhau cyn symud at ail-gynnal y ddarpariaeth yn gymunedol er mwyn denu dysgwyr newydd at y Gymraeg
- Lansio cynllun prentisiaeth Mudiad Meithrin er mwyn annog gyrfa yn gweithio yn y sector blynyddoedd cynnar Cymraeg heb fod mewn Cylch neu feithrinfa gan dargedu unigolion Du, Asiaidd a Lleihafol Ethnig
- Parhau i greu a chomisiynu adnoddau newydd er budd y gweithlu: o bolisïau i ddogfennau asesu risg, o restrau gwirio a gweithdrefnau glanhau, o bosteri marchnata i bosteri hylendid personol, o becynnau fel 'Dwylo Diogel' i lyfrau bach piws ar amryw bynciau gwahanol
- Cefnogi staff o safbwynt emosiynol gyda chynghor ar sut i ddelio gyda thrawma ac hefyd sut i ymdrin â phlant sy'n mynegi neu'n dangos arwyddion o bryder
- Parhau i ddylanwadu ar gyrff cyhoeddus perthnasol i ail-ddechrau grantiau o fudd i'r sector fel y Cynnig Gofal Plant, addysg gynnar a Dechrau'n Deg gan ddadlau am well setliad ariannol fesul awr i allu talu gwell cyflogau i weithwyr gofal plant
- Hyrwyddo cyfleoedd i fwrw prentisiaeth ym maes gofal plant gyda chynlluniau'r Mudiad, partneriaid amrywiol a chynllun ysgolion 'Cam wrth Gam'
- Annog gwirfoddolwyr i gynorthwyo mewn Cylchoedd Meithrin tra'n meddu ar gymwysterau ac ar wiriad GDG addas
- Cyfrannu at waith ar fframweithiau hyfforddiant Gofal Cymdeithasol Cymru
- Parhau i ddathlu a dyrchafu gwaith y gweithlu blynyddoedd cynnar trwy gynnal seremoni ddathlu flynyddol gydag amryw gategorïau gwahanol
- Rhannu arfer da ymysg staff Cylchoedd Meithrin trwy gynnal Pwyllgorau Sir rhithiol
- Cyhoeddi prosiectws ôl-Covid 'Academi' gan ddarparu cyfleon Datblygiad Proffesiynol Parhaus ar gyfer y gweithlu

Mae nifer o'r materion hyn eisoes ar waith.

Ers cyfnodau clo'r pandemig, ceir consensws mai'r isod sydd wedi eu heffeithio waethaf ymysg plant:

- Plant sydd wedi dioddef profedigaeth o ganlyniad i COVID
- Plant ag ADY, anabledd dysgu,

- Plant o deuluoedd incwm isel/tlodi
- Plant efo rhiant yn dioddef COVID hir

Ceir consensws mai'r ymyraethau isod ydy'r rhai y dylid eu mabwysiadu:

- Amgylchedd sy'n annog chwarae - cyfleoedd, gofod, amser a lle, tu allan. Pwyslais cymhleth ac aml ddimensiwn ar bwysigrwydd chwarae.
- Cefnogaeth a mynediad i bawb
- Cefnogaeth ac adnoddau gyrfaoedd a chefnogaeth ac adnoddau i rieni o safon uchel

Dylid nodi fod gan sawl ffynhonnell (Cenhedloedd Unedig, elusennau fel 'Achub y Plant ac astudiaethau amrywiol) bryder am effaith y pandemig ar ddatblygiad plant. Er fod pryder hefyd am impact y pandemig ar y Gymraeg (a chaffael plant o'r Gymraeg) noder mai fy mhrif ffocws fydd ar faterion isadeiledd h.y. dylanwad hyfforddi/cymhwyso a recriwtio ar ein gwaith bara menyn h.y. cynnal, ehangu ac agor Cylchoedd Meithrin ac ail-agor Cylchoedd Ti a Fi fel pont i'r Cylchoedd Meithrin (ac felly i Addysg Gymraeg sef y brif ffordd o greu siaradwyr Cymraeg newydd).

•cynlluniau'r sector ar gyfer sicrhau adferiad;

Wele gopi o'n strategaeth Adnewyddu ac Ailadeiladu (gyda nifer o ddyfyniadau uchod): [Strategaeth-Adnewyddu-ac-Ailadeiladu-Terfynol.pdf \(meithrin.cymru\)](#).

Noder ymateb y Gweinidog Jeremy Miles AS i gwestiwn diweddar gan Siân Gwenllian AS am y gweithlu addysg:

Roedd y cwestiwn olaf wnaeth yr Aelod ei ofyn ynglŷn â chynyddu'r gweithlu addysg. Mae hwn, wrth gwrs, yn flaenoriaeth i ni, fel rŷn ni wedi trafod ar y cyd ac yma yn y Siambr eisoes—o ran athrawon, ond hefyd o ran cynorthwywyr yn yr ystafell ddosbarth, i sicrhau bod gennym ni weithlu sy'n siarad Cymraeg ymhob rhan o'r gweithlu. Mae hynny'n bwysig. Rŷn ni'n gweithio ar gynllun drafft ar hyn o bryd; rŷn ni wrthi'n paratoi hynny ar gyfer ei rannu gyda'n rhanddeiliaid. Rŷn ni wedi cael trafodaethau gydag amryw o'r rheini, gan gynnwys Cyngor y Gweithlu Addysg ac eraill, ond mae angen trafodaethau pellach gyda rhanddeiliaid eraill, sy'n cynnwys y comisiynydd ac eraill. Mae hwn yn rhywbeth rŷn ni'n gorfod gwneud cynnydd cynnar arno fe, ond gallwn ni wneud hynny yn unig drwy gydweithio gyda'r partneriaid eraill sydd gennym ni yn y system addysg.

A gaiff y gweithlu Gofal Plant ei gynnwys?

Bydd Mudiad Meithrin yn cyhoeddi dogfen yn cynnwys awgrymiadau i daclo recriwtio a chadw staff yn y gweithlu Gofal Plant yn fuan.

Dyma rai syniadau yn y cyfamser:

1. Cynyddu cyfradd cyllido'r Cynnig Gofal Plant i, o leiaf, £5.00 yr awr fesul plentyn (gan y bu ar £4.50 yr awr ers 2017) er mwyn galluogi Cylchoedd Meithrin i gynnig gwell cyflogau (i ddenu a chadw staff)]
2. Cymhwyso unigolion dros gyfnod o flynyddoedd yn lle dros 18 mis (er mwyn galluogi'r sawl sydd methu gwneud 16 awr o brofiad gwaith yr wythnos) a sicrhau fod y rheoliadau'n galluogi hynny
3. "Fast track" i bobl sydd yn meddu ar gymwysterau dysgu, nyrsio ayyb gan gynnwys modiwlau craidd yn unig
4. Tyfu y cynllun ysgolion sef cynllun Mudiad Meithrin i gymhwyso myfyrwyr ysgol blynyddoedd 10-13
5. Meddwl am opsiynau amgen i brentisiaethau i bobl sydd ar ganol neu ddiwedd gyrfa
6. Newid y gofyniad am "supernumerary" *notional* pan fo 19 neu fwy o blant (ond pan nad oes 19)
7. "Golden helo" fel sy'n digwydd yn y sector addysg statudol er mwyn denu staff newydd mewn meysydd wedi eu gwasgu

•unrhyw effaith gan Brexit ar hyn o bryd ac yn y dyfodol;

Bu her o ran sefyllfa recriwtio a chadw yn y gweithlu Blynyddoedd Cynnar cyfrwng Cymraeg ers degawdau (wele bwysigrwydd ein Cynllun Hyfforddiant Cenedlaethol a 'Cam wrth Gam' sef ein cynllun ysgolion i gymhwyso myfyrwyr ysgol blynyddoedd 10-13 gyda chymhwyster Gofal Plant) ond mae'r wasgfa'n waeth oherwydd fod mwy o bwysau ar y sector Saesneg yn sgil colli staff o'r sector Gofal Plant (canlyniad i Brexit). Bydd angen syniadau radical a chreadigol i gynyddu a chyflymu'r momentwm o ran denu a chadw staff i'r sector Gofal Plant cyfrwng Gymraeg (sef y brif bont neu lwybr i mewn i Addysg Gymraeg).

•eich blaenoriaethau chi yng nghyd-destun gwaith y Pwyllgor yn y Chweched Senedd;

Wele gynnwys Maniffesto Mudiad Meithrin sy'n manylu ein prif flaenoriaethau: [Maniffesto-MM-CS-Terfynol.2020.pdf \(meithrin.cymru\)](#). Mae pob un o rhain yn cyffwrdd ar waith y Pwyllgor.

Hefyd byddwn yn awyddus i wireddu cynnwys cyhoeddiad diweddar Llafur a Phlaid Cymru ar ymestyn gofal plant am ddim i bob plentyn dwy flwydd ac ehangu'r cynnig cyfrwng Cymraeg gan weld cynllun 'Sefydlu a Symud' (sef sefydlu Cylchoedd Meithrin newydd ac ehangu rhai sefydledig) i greu'r galw ac ymateb i'r CSGAau.

Maniffesto Meithrin Miliwn: Maniffesto Mudiad Meithrin ar gyfer Etholiad Cyffredinol Cymru 2021

Nod Mudiad Meithrin yw rhoi cyfle i bob plentyn ifanc yng Nghymru fanteisio ar wasanaethau a phrofiadau blynyddoedd cynnar trwy gyfrwng y Gymraeg gan y gwyddom fod y blynyddoedd cynnar yn allweddol i gaffael iaith.

Egwyddorion Mudiad Meithrin

Mae Mudiad Meithrin yn credu fod gan bob plentyn hawl i ddarpariaeth gynnar o safon ac fod ganddynt hawl ymarferol i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg. Credwn:

- **bod caffael yr iaith Gymraeg o fantais i blant.**
- **y dylid sicrhau cyfle cyfartal i bob plentyn gael mynediad i wasanaethau cyfrwng Cymraeg yn y blynyddoedd cynnar o fewn cyrraedd hwylus i'w gartref.**
- **bod dilyniant addysg Gymraeg yn hanfodol i bob plentyn sy'n mynychu ein darpariaethau.**
- **bod chwarae yn sylfaenol i ddatblygiad plant yn gorfforol, yn emosiynol yn ieithyddol, yn gymdeithasol, ac yn ddeallusol.**
- **bod plant, waeth beth fo'u hangen, yn elwa o brofiadau blynyddoedd cynnar o ansawdd dda.**
- **bod y teulu yn sylfaen i ddatblygiad plant.**
- **bod hawliau plant yn unol â Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Plant a Deddf Plant 1989 yn holl bwysig.**

Tri Maes Blaenoriaeth sydd angen buddsoddiad yn ystod tymor Senedd 2021-26

1. Sicrhau darpariaeth gofal ac addysg gynnar o ansawdd
2. Codi hyder, gwybodaeth a sgiliau o fewn y gweithlu blynyddoedd cynnar, y corff gwirfoddolwyr a rhieni/gofalwyr
3. Cynllunio darpariaeth gofal plant ac addysg gynnar sy'n creu'r galw am addysg Gymraeg gan gyfrannu at greu miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050

1. Sicrhau darpariaeth gofal ac addysg gynnar o ansawdd

- Gweithio at un gyfundrefn genedlaethol gofal plant ac addysg gynnar o ran cyllido, arolygu ac ansawdd
- Buddsoddi yn nghynllun trochi 'Croesi'r Bont' a'i addasu i'w gynnydd fel pecyn hyfforddiant i'r sector statudol cynradd
- Sicrhau bod chwarae yn ganolog i ethos pob darpariaeth
- Cefnogi'r sector i alluogi dehongli a gwireddu amcanion Cwricwlwm Cymru 2022 gyda chefnogaeth wedi'i deilwra i'r sector nas gynhelir

2. Codi hyder, gwybodaeth a sgiliau o fewn y gweithlu blynyddoedd cynnar, y corff gwirfoddolwyr a rhieni/gofalwyr

- Parhau i fuddsoddi yng ngallu ieithyddol y gweithlu trwy gynllun Cymraeg Gwaith 'Camau' ar y cyd gyda'r GDCG

- Sicrhau fframwaith prentisiaethau cyfrwng Cymraeg ar gyfer cymwysterau lefelau 1 i 6 ynghyd ag opsiynau amgen i ddysgwyr profiadol neu hŷn
- Cefnogi Datblygiad Proffesiynol Parhaus y gweithlu blynyddoedd cynnar trwy hyfforddiant addas gan sicrhau cyfran ariannol o gronfeydd hyfforddi lleol a rhanbarthol gan wybod fod safon y ddarpariaeth yn dibynnu ar darpariaeth hyfforddiant a chymwysterau
- Dyfnhau gweithgarwch ym maes trosglwyddo iaith gan gefnogi rhieni a'r teulu estynedig trwy amryfal rieni fel 'Cymraeg i Blant', 'Clwb Cwtsh' a 'Cymraeg yn y Cartref'

3. Cynllunio darpariaeth gofal plant ac addysg gynnar sy'n creu'r galw am addysg Gymraeg gan gyfrannu at greu miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050

- Agor 60 Cylch Meithrin newydd yn ystod tymor y Senedd gan barhau i gefnogi pob Cylch Meithrin i aros ar agor fel adnodd pwysig
- Gwireddu amcanion 'Prosiect 2050' gan gydlynu gweithgareddau y CSGAau gyda chorff goruchwylio cenedlaethol
- Sbarduno darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg gydag "uplift" ariannol i leoliadau Cymraeg
- Darparu newidiadau 'Anghenion Dysgu Ychwanegol' gyda'r egwyddor sylfaenol fod gan bob plentyn hawl i'r un gwasanaethau sylfaenol a'r angen am gymorth ychwanegol
- Darparu y cynnig gofal plant i blant 2 flwydd gyda chyfradd cyllido uwch gan anelu at ehangu i blant 12 mis+ o 2026 ymlaen

Maniffesto Meithrin Miliwn

Maniffesto Mudiad Meithrin ar gyfer Etholiad Cyffredinol Cymru 2021

Nod Mudiad Meithrin yw rhoi cyfle i bob plentyn ifanc yng Nghymru fanteisio ar wasanaethau a phrofiadau blynyddoedd cynnar trwy gyfrwng y Gymraeg gan y gwyddom fod y blynyddoedd cynnar - gan gynnwys annog a chefnogi rhieni i gyflwyno a defnyddio'r Gymraeg - yn allweddol i gaffael iaith.

Egwyddorion Mudiad Meithrin

Mae Mudiad Meithrin yn credu fod gan bob plentyn hawl i ddarpariaeth gofal ac addysg gynnar o safon ac fod ganddynt hawl ymarferol i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Credwn:

Tri Maes Blaenoriaeth sydd angen buddsoddiad yn ystod tymor Senedd 2021-26

1 Sicrhau darpariaeth gofal ac addysg gynnar o ansawdd

- Gweithio at un gyfndrefn genedlaethol gofal plant ac addysg gynnar o ran cyllido, arolygu ac ansawdd gan sicrhau fod rhaglenni trechu ffordi wedi eu hanelu at blant ar gael yn Gymraeg
- Buddsoddi yn nghynllun trachi 'Croesi'r Bont' a'i addasu i'w gynnyg fel pecyn hyfforddiant i'r sector statudol cynradd
  - Sicrhau bod chwarae yn ganolog i ethos pob darpariaeth gan gydnabod bod chwarae plant bach yn allweddol i'w datblygiad
  - Cefnogi'r sector i alluogi dehongli a gwireddu amcanion Cwricwlwm Cymru 2022 gyda chefnogaeth wedi'i deilwra i'r sector nas gynhelir

2 Codi hyder, gwybodaeth a sgiliau o fewn y gweithlu blynyddoedd cynnar, y corff gwirfoddolwyr a rhieni/gofalwyr

- Parhau i fuddsoddi yng ngallu ieithyddol y gweithlu trwy gynllun Cymraeg Gwaith 'Camau'
- Sicrhau fframwaith prentisiaethau cyfrwng Cymraeg ar gyfer cymwysterau lefelau 1 i 6
- Cefnogi Datblygiad Profesiynol Parhaus y gweithlu blynyddoedd cynnar trwy hyfforddiant addas gan sicrhau cyfran ariannol o grantfeydd hyfforddi lleol a rhanbarthol gan wybod fod safon y sector yn dibynnu ar ddarpariaeth hyfforddiant a chymwysterau
- Dynhau gweithganwch ym maes trosglwyddo iaith gan gefnogi rhieni a'r teulu estynedig trwy raglenni amrywiol fel 'Cymraeg i Blant', 'Clwb Cwtsh' a 'Cymraeg yn y Cartref'

3 Cynllunio darpariaeth gofal plant ac addysg gynnar sy'n creu'r galw am addysg Gymraeg gan gyfrannu at greu miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050

- Agor 60 Cylch Meithrin newydd yn ystod tymor y Senedd gan barhau i gefnogi pob Cylch Meithrin i aros ar agor fel adnodd pwysig
- Gwireddu amcanion 'Prosiect 2050' Llywodraeth Cymru gan gydlyn gweithgareddau y CSGAau gyda chorff goruchwyllo cenedlaethol
- Sbarduno darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg gyda chyfraniad ariannol ychwanegol i leoliadau Cymraeg
- Darpariaeth 'Anghenion Dysgu Ychwanegol' gyda'r egwyddor sylfaenol o gydraddoldeb fel fod gan bob plentyn hawl i'r un gwasanaethau sylfaenol a'r angen am gymorth a chefnogaeth ychwanegol i'r un safon
- Darparu y Cynnyg Gofal Plant (30 awr) i blant 2 flwydd gyda chyfradd cyllido uwch er mwyn ystyried graddfa cyflogau staff gan anelu at ehangu i blant 12 mis+ o 2026 ymlaen

